

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาการแสวงหาสารนิเทศของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยศึกษาถึงวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศ แหล่งสารนิเทศ วิธีการแสวงหาสารนิเทศ รวมทั้งสารนิเทศในด้านรูปแบบ ภาษา ความทันสมัย และปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้คือ กำหนดขอบเขตและกลุ่มตัวอย่าง สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

การกำหนดขอบเขตและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานของกรมส่งเสริมการเกษตรในส่วนกลาง ในปี พ.ศ. 2536 โดยไม่รวมผู้ที่ลาศึกษาต่อต่างประเทศ ได้แก่ กองขยายพันธุ์พืช กองป้องกันและกำจัดศัตรูพืช กองแผนงาน กองพัฒนาการบริหารงานการเกษตร กองส่งเสริมธุรกิจเกษตร กองส่งเสริมพืชไร่นา กองส่งเสริมพืชสวน และสำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาค 6 ภาค และเป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับ 5 ถึงระดับ 7 รวม 303 คน จากจำนวนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทั้งหมด 1,244 คน โดยใช้สูตรการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (ประคอง วรรณสุด, 2528) ทั้งนี้โดยเปรียบเทียบสัดส่วนของประชากรทุกหน่วยงานที่อยู่ในระดับ 5 ถึงระดับ 7 ทำให้ได้สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหน่วยงานเท่าเทียมกัน วิธีสุ่มตัวอย่างเป็นรายคน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลากตามรายชื่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยมีรายละเอียดการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ $e =$ ความคลาดเคลื่อนของข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างให้ $e = .05$
 $N =$ ขนาดของประชากร ให้ $N = 1,244$ คน
 $n =$ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

แทนค่า $n = \frac{1,244}{1 + 1,244 \times .05^2}$
 $n = 303$ คน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากขนาดของกลุ่มตัวอย่างรวม 303 คน จำแนกตามกองที่สังกัด ได้ดังนี้

ตาราง ก จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกองที่สังกัด

หน่วยงาน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ในการวิจัย
1. กองขยายพันธุ์พืช	344	85
2. กองป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	140	35
3. กองแผนงาน	65	16
4. กองพัฒนาการบริหารงานการเกษตร	44	11
5. กองส่งเสริมธุรกิจเกษตร	23	6
6. กองส่งเสริมพืชไร่นา	66	16
7. กองส่งเสริมพืชสวน	113	28
8. สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาค	449	106
- ภาคเหนือ จ. เชียงใหม่	(99)	(24)
- ภาคกลาง จ. ชัยนาท	(51)	(12)
- ภาคตะวันออก จ. ระยอง	(55)	(13)
- ภาคตะวันตก จ. ราชบุรี	(56)	(13)
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จ. ขอนแก่น	(101)	(24)
- ภาคใต้ จ. สงขลา	(87)	(21)
รวม	1,244	303

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถามซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสาร

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ เกี่ยวกับนโยบายการบริหารงานกรมส่งเสริมการเกษตรและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตรและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเพื่อนำแนวคิดต่างๆ มาปรับใช้ให้เหมาะสม

2. การสร้างแบบสอบถาม

แบบสอบถามที่สร้างขึ้น ประกอบด้วยคำถาม 3 ประเภท คือ ประเภทกำหนดคำตอบให้ ประเภทลำดับชั้นการประเมินค่า และประเภทตอบได้อย่างเสรี โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ กองที่สังกัด ตำแหน่ง ระดับ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และระดับการศึกษา จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 วัตถุประสงค์ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการแสวงหาสารนิเทศ แหล่งสารนิเทศ สถาบัน บุคคล สื่อมวลชน และวิธีการแสวงหาสารนิเทศ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 3 รูปแบบของสารนิเทศที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรแสวงหา รวมถึงภาษาและความทันสมัยของสารนิเทศ จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 4 ปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศที่เกิดจากแหล่งสารนิเทศ ตัวสารนิเทศ และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร 1 ข้อ

3. การทดสอบแบบสอบถาม

หลังจากที่จับฉลากเพื่อหากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 303 คนแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบแบบสอบถามกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยจับฉลากรายชื่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทุกหน่วยงานรวมกันเป็นจำนวนรวม 25 คน จากจำนวนผู้ทดสอบแบบสอบถาม 25 คน แบ่งออกเป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกองขยายพันธุ์พืช 4 คน กองป้องกันและกำจัดศัตรูพืช 4 คน กองแผนงาน 3 คน กองพัฒนาการบริหารงานการเกษตร 3 คน กองส่งเสริมธุรกิจเกษตร 3 คน

กองส่งเสริมพีชไรรักษา 4 คน และกองส่งเสริมพีชสวน 4 คน ในการทดสอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบด้วยตนเองระหว่างวันที่ 11-12 พฤษภาคม 2536 จากการทดสอบพบข้อบกพร่องบางประการซึ่งผู้วิจัยได้แก้ไขดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 คำถามข้อ 1 เกี่ยวกับหน่วยงานที่สังกัด ผู้ตอบแนะนำว่าควรเปลี่ยนเป็น "กองที่สังกัด" จะสื่อความหมายได้ชัดเจนกว่า ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับคำถามตามที่ผู้ตอบเสนอแนะ

ตอนที่ 2, 3, 4 ซึ่งเป็นคำถามประเภทลำดับชั้นการประเมินค่า ผู้ตอบแนะนำให้เพิ่ม "ไม่ได้แสวงหา" อีกหนึ่งค่า ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับคำถามตามที่ผู้ตอบเสนอแนะมา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และจดหมายขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปเสนอขง เลขานุการกรม กรมส่งเสริมการเกษตร เลขานุการกรม ขออนุมัติแจกแบบสอบถามจากอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร เมื่อได้รับอนุมัติแล้วในวันที่ 17 มิถุนายน 2536 ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามไปแจกให้แก่กลุ่มตัวอย่างในกองต่างๆ ที่ตั้งอยู่ที่กรมส่งเสริมการเกษตร บางเขน กรุงเทพฯ จำนวน 197 ชุด ส่วนสำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคต่างๆ 6 ภาคนั้น ใช้ส่งทางไปรษณีย์ในราชการกรมส่งเสริมการเกษตร จากนั้นใช้เวลาผู้ตอบแบบสอบถามประมาณ 5 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 17 มิถุนายน 2536 - 22 กรกฎาคม 2536 ในการส่งแบบสอบถามกลับคืน โดยผู้วิจัยได้พินิจตราไปรษณียากร และแจ้งที่อยู่ของผู้วิจัยไว้ด้านหลังแบบสอบถามทุกชุด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับคืนได้สะดวก

ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนทั้งหมด 235 ชุด หลังจากตรวจสอบข้อมูลแล้วมีบางชุดตอบมาไม่ครบถ้วน จึงเหลือแบบสอบถามที่สมบูรณ์นำมาวิเคราะห์ได้ผลรวมทั้งสิ้น 230 ชุด (ดังตาราง ข) คิดเป็นร้อยละ 75.91 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

ตาราง ข จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้รับกลับคืนจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

หน่วยงาน	จำนวนแบบสอบถามที่ส่ง	จำนวนที่ได้รับคืน
กองขยายพันธุ์พืช	85	68
กองป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	35	30
กองแผนงาน	16	14
กองพัฒนาการบริหารงานการเกษตร	11	8
กองส่งเสริมธุรกิจเกษตร	6	4
กองส่งเสริมพืชไร่นา	16	15
กองส่งเสริมพืชสวน	28	16
สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาค	106	75
รวม	303	230

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. นำคำตอบที่ได้ในแต่ละข้อบันทึกลงใน General Coding Form เพื่อเตรียมข้อมูลสำหรับวิเคราะห์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้านสังคมศาสตร์ (SPSS PC Statistical Package for the Social Sciences for Personal Computer)
2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา แจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์หาความแปรปรวนทางเดียว (one way analysis of variance) โดยใช้ F-test ซึ่งเป็นสถิติที่ใช้ทดสอบหาความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากรที่มากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป เพื่อให้ทราบว่าค่า \bar{X} ของประชากรทุกกลุ่มที่นำมาเปรียบเทียบกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หรือไม่ (ประคอง กรรณสูตร, 2528)
3. เมื่อพบความแตกต่างในผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน จะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method) เพื่อให้ทราบว่าค่า \bar{X} ของประชากรแต่ละคู่มีค่าใดบ้างที่แตกต่างกัน
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะนำเสนอในรูปของตารางมีการแปลความโดยใช้ลำดับการประมาณค่าดังนี้ (ประคอง กรรณสูตร, 2528)

คะแนนเฉลี่ย

4.01 - 5.00	หมายถึง	ระดับมากที่สุด (มส)
3.01 - 4.00	หมายถึง	ระดับมาก (ม)
2.01 - 3.00	หมายถึง	ระดับปานกลาง (ป)
1.01 - 2.00	หมายถึง	ระดับน้อย (น)
0.01 - 1.00	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด (นส)
0	หมายถึง	ไม่ได้แสวงหา